

TALEPAPIR

Dato: 2. december 2008
Kontor: Integrationskontoret
J.nr.: 2008/5024-692
Sagsbeh.: DWP
Fil-navn: Talepapir seminar
Oslo

Talepapir om æresrelaterede konflikter til seminar i Oslo den 4. – 5. december 2008.

1. Forståelse af begreberne æresrelateret vold eller æresrelaterede konflikter og den politiske fokus.

I Danmark havde vi tidligere særligt fokus på tvangsægteskaber, men gennem de senere år er der sket en bevægelse fra et fokus på tvangsægteskab til et bredere fokus på æresrelateret vold eller æresrelaterede konflikter.

Æresrelaterede konflikter forstås bredt som f.eks. fysisk magtanvendelse, psykisk terror, undertrykkelse, isolation, kontrol af den unge osv. - som er begrundet i hensynet til familiens ære. Tvangsægteskab er således blot en form for æresrelateret konflikt.

Der er bred enighed blandt alle Folketingets politiske partier om, at der løbende er behov for initiativer til bekæmpelse af æresrelateret vold.

Skiftet i fokus har også betydet et skift i de initiativer, der sættes i gang. Vi har således oplevet et skift i fokus fra primært lovgivningsmæssige initiativer til langt bredere initiativer, der omhandler støtte til ofrene, rådgivning, information, holdningsbearbejdning, bosteder osv.

Jeg vil i dag prøve at give jer et overblik over denne udvikling og de initiativer, der i dag eksisterer på området.

2. Tal og fakta

Men først nogle tal.

Tvangsægteskaber og æresrelaterede konflikter er jo i sagens natur svært at måle, men nogle tal har vi dog.

Udlændingesservice, som bl.a. behandler ansøgninger om familiesammenføring i første instans, gav i 2007 afslag på familiesammenføring med begrundelsen tvangsægteskab i 95 tilfælde, svarende til 7,2 % af alle afslag på familiesammenføring. (Afgørelser efter § 9, stk. 8, dvs. også fætter-kusine).

Landsorganisationen af Kvindekrisecentre (LOKK), som bl.a. rådgiver i sager om æresrelaterede konflikter havde i 2005 ca. 100 sager, i 2006 ca. 200 sager og i 2007 ca. 300 sager.

Tallene fra LOKK tolkes ikke af hverken LOKK, politiet eller Integrationsministeriet som et udtryk for, at omfanget af æresrelaterede konflikter stiger, men som et udtryk for at de unge er blevet mere opmærksomme på deres egne rettigheder og på, at der er mulighed for at få hjælp.

4. Lovgivning

Som sagt var indsatsen for nogle år siden i Danmark primært orienteret mod tvangsægteskaber, og lovgivningen spillede en central rolle i forbindelse med bekæmpelse af tvangsægteskaber.

Udlændingeloven.

24-års reglen.

Ifølge denne regel i udlændingeloven er det som udgangspunkt en betingelse for familiesammenføring, at begge ægtefæller er over 24 år. Reglen blev indført for at forhindre tvangsægteskaber.

Udover 24-års reglen er det endvidere ifølge udlændingeloven en betingelse for familiesammenføring, at ægteskabet er indgået efter begge parters eget ønske. Er der tale om et tvangsægteskab, kan der ikke meddeles opholdstilladelse. Bestemmelsen beskytter mod tvangsægteskab uanset den herboendes alder og supplerer således 24 års-reglen.

Endelig betragtes ægteskab mellem fætter og kusine, (og andre nærtbeslægtede) som udgangspunkt som et tvangsægteskab, og der vil derfor som udgangspunkt blive givet afslag på familiesammenføring ved ægteskab mellem fætter og kusine.

Straffeloven.

Ifølge de almindelige regler i straffelovens § 260 er det forbudt at true andre til at gøre noget imod deres vilje. Denne regel gælder også i forbindelse med indgåelse af ægteskab. Loven er ændret i år, så tvangsægteskab nu direkte nævnes i loven. Strafferammen for at tvinge nogen til indgåelse af ægteskab er sat op til fire års fængsel, hvorimod andre forbrydelser under denne paragraf maksimalt kan straffes med to års fængsel.

Der har ikke været rejst sager om tvangsægteskab efter denne paragraf, hverken før eller efter lovændringen.

Ægteskabsloven

Endvidere kan et ægteskab, der indgået under tvang, omstødes i henhold til ægteskabsloven

5. Eksisterende initiativer til forebyggelse af æresrelaterede konflikter og til hjælp til ofrene.

Andre initiativer til bekæmpelse af æresrelaterede konflikter.

Indsatsen blev i vid udstrækning igangsæt, da regeringen i 2003 introducerede en handlingsplan til bekæmpelse af tvangsægteskaber og tvangslignende ægteskaber.

Handlingsplanen skulle gælde i perioden 2003 – 2005 og bestod af en række initiativer, der vedrørte bl.a. rådgivning, information, støtte til ofrene, opfølgning mv. Alle initiativerne er gennemført, og en række af dem er

forlænget og fortsætter stadig. Endvidere er der kommet nye initiativer til. Der er i dag således ikke en egentlig handlingsplan til bekæmpelse af æresrelateret vold, men en lang række initiativer.

Rådgivning og information.

Et af de centrale indsatsområder i Danmark er rådgivning og information. Der er et behov for rådgivning og information både blandt de unge, der udsættes for æresrelateret vold og for de fagpersoner, der møder de unge i det daglige. Men der er også et behov for information og rådgivning til forældrene.

Vi har derfor oprettet en hotline for de unge, en hotline for fagfolk og en hotline for forældrene. Alle tre hotlines drives af Landsorganisationen af Kvindekrisecentre (LOKK) og finansieres af ministeriet.

Hotlinen for unge og hotlinen for fagfolk har eksisteret i flere år.

Hotlinen for forældre er startet op i begyndelsen af dette år. Hotlinen for forældre hjælper nydanske forældre, som har alvorlige generationskonflikter med deres børn, som ikke kan styre deres børn eller ikke kan forstå børnenes handlinger, og som så kan få rådgivning på hotlinen.

Også organisationen Børns Vilkår driver en række initiativer vedrørende information og rådgivning til børn og unge, der oplever æresrelaterede konflikter. Initiativerne omfatter bl.a. en telefon- rådgivning for børn og unge, et chatroom samt oplæg på folkeskoler.

LOKK har endvidere gennemført en lang række temadage i kommunerne om æresrelateret vold og generationskonflikter. Der efterspørges løbende information fra de kommunale sagsbehandlere, socialrådgivere osv. om emnet, og temadagene er med til at møde det behov.

Ministeriet støtter endvidere en foredragsrække særligt for arabisktalende forældre, som indtil videre er blevet positivt modtaget.

Udover de nævnte tiltag findes der en række pjecer og en internetbaseret værktøjskasse til fagfolk om, hvordan man håndterer sager om æresrelaterede konflikter. Værktøjskassen er udviklet af LOKK og ligger bl.a. på LOKK's hjemmeside.

Mægling.

I løbet af 2007 kom der større fokus på mægling mellem den unge og hans eller hendes familie. LOKK's rådgivning har således udviklet sig til også at omfatte konfliktmægling i familier, hvor der er opstået en æresrelateret konflikt. LOKK gennemførte i 2007 21 konfliktmæglinger, hvoraf 20 mæglinger havde et positivt outcome, således at der blev fundet bæredygtige løsninger, som både kunne accepteres af den unge og af forældrene. Det har betydet, at den unge og familien har kunnet oppebære kontakt, og at den unge ikke længere har været udsat for fare.

Bosteder.

Mange af de kvinder der udsættes for æresrelateret vold opholder sig på de almindelige krisecentre for voldsramte kvinder. På en række krisecentre har man særlige forløb for de etniske kvinder samt særlige efterværnsforløb finansieret af Integrationsministeriet.

Der er endvidere gennemført efteruddannelsesforløb for medarbejderne på krisecentrene. Disse forløb har ikke haft specifikt fokus på æresrelaterede konflikter, men på særlige forhold for kvinder med etnisk minoritetsbaggrund.

Man har udover de almindelige krisecentre imidlertid også fra politisk hold ønsket at kunne tilbyde særlige sikre opholdsteder for kvinder og unge piger, der er udsat for æresrelateret vold og tvangsægteskab.

RED

På den baggrund etablerede man i 2004/2005 Rehabiliteringscentret for Etniske kvinder i Danmark (RED). RED er et bosted for kvinder mellem 18 og 25 år, som flygter fra tvangsægteskab, trusler om tvangsægteskab eller andre former for æresrelateret vold.

Bostedet er fuldt statsligt finansieret.

Bostedet har hemmelig adresse og et meget højt sikkerhedsniveau.

Bostedet kan huse 12 kvinder, som kan bo der i op til to år. Formålet er naturligvis at yde kvinderne akut beskyttelse, men også at få dem rehabiliteret, så de bliver

i stand til at leve et almindeligt liv, gennemføre en uddannelse, få et arbejde osv.

Bevillingen til RED er netop blevet forlænget, så RED kan fortsætte i yderligere 4 år.

Kastaniehuset

I 2004 etablerede man endvidere et bosted - Kastaniehuset - for unge piger mellem 14 og 18 år, som oplever alvorlige generationskonflikter med deres forældre.

Der er plads til 8 piger, og pigerne kan bo på bostedet i op til tre år. Også her er der tale om ekstra sikkerhed, men dog ikke som på RED.

Der arbejdes med at få opbygget pigernes kompetencer og kunne få dem til at kunne fungere i dagligdagen.

Ministeriet ydede støtte til etablering af bostedet i opstartsfasen, men bostedet er i dag finansieret via kommunal betaling for pladserne. Ministeriet har dog netop fået bevilget nye midler til Kastaniehuset over de næste 4 år, så bostedet bliver mindre følsomt over for svingende belægning.

6. Kommende initiativer.

Botilbud.

Der skal etableres et botilbud for unge par, der flygter fra trusler og tvangsægteskab eller anden æresrelateret vold.

Botilbuddet skal bl.a. tilbyde de unge:

- Beskyttelse
- Akut hjælp og rådgivning
- Efterfølgende behandling og støtte
- Støtte til at fortsætte/komme i uddannelse eller arbejde
- Evt. mægling med familien

Til botilbuddet skal knyttes et efterværnsprojekt, bl.a. indeholdende:

- Vejledning, rådgivning og støtte omkring bolig, økonomi, sikkerhed, job, uddannelse mv.
- Tilbud om psykologbistand
- Tilbud om støtte- eller kontaktperson
- Støtte til opbygning af netværk
- Samarbejde med kommunen

Central rådgivnings og informationsenhed.

Der skal etableres en central rådgivnings- og informationsenhed, som skal tilbyde:

- Mægling ved oprettelse af et centralt landsdækkende mæglerkorps
- Støtte til unge mænd og kvinder udsat for æresrelateret vold, så de får mulighed for at klare sig selv – f.eks. via:
 - i. Vejledning og rådgivning omkring bl.a. bolig, økonomi, sikkerhed, job og uddannelse, støtte til opbygning af netværk, støtte til eventuelle børn og/eller støtte til, hvordan moderen bedst kan hjælpe børnene, tilbud om psykologbistand, tilbud om støtte- eller kontaktperson.
- Rådgivning og information til frontmedarbejdere og andre relevante aktører
- Anden forebyggelse, primært holdningsbearbejdning.

Rollemodelkorps.

Der skal etableres et mandligt rollemodelkorps bestående af unge nydanske mænd, som skal rejse rundt i landet og tale med andre unge mænd om ligestilling, ægteskab, retten til selv frit at vælge ægtefælle osv. Rollemodellerne har selv været udsat for æresrelateret vold eller været udøver af en æresrelateret moral. Korpset er inspireret af Sharafs Hjalta i Sverige.

6. Politiets indsats

Politiet har de seneste år styrket indsatsen i forbindelse med håndteringen af æresrelaterede forbrydelser.

Rigspolitiet udsendte i juni 2006 retningslinier til landets politikredse for den politimæssige håndtering af æresrelaterede forbrydelser.

Politikredsene skal bl.a. løbende indberette oplysninger, der kan være af betydning for bekæmpelsen af æresrelaterede forbrydelser til Nationalt Efterforskningscenter (NEC) i Rigspolitiet.

Som opfølgning på retningslinjerne udarbejdede Rigspolitiet i 2007 en strategi for politiets indsats over for æresrelaterede forbrydelser. Formålet med strategien er at fastlægge en overordnet ramme for den samlede politimæssige håndtering af denne kriminalitetsform både lokalt i politikredsene og centralt i Rigspolitiet.

Rigspolitiet har som supplement til strategien udsendt en vejledning, der indeholder en række anbefalinger til brug for politiets behandling af æresrelaterede forbrydelser. Vejledningen skal være med til at sikre den bedst mulige politimæssige håndtering af sagerne.

Det fremgår bl.a. af Rigspolitiets strategi, at politikredsene skal iværksætte relevante beskyttelsesforanstaltninger i forhold til truede personer, når man skønner nødvendigt eller hensigtsmæssigt

Politikredsene skal endvidere yde en præventiv indsats i forhold til æresrelaterede forbrydelser, herunder ved at sætte truede personer i kontakt med relevante myndigheder og organisationer mv. for at sikre, at de pågældende får den nødvendige støtte.

Der har således udviklet sig et meget tæt samarbejde mellem politiet, kommunale sagsbehandlere og LOKK i sager, hvor en ung har været truet.

7. Afslutning

